

IFRS GA MUVOFIQ MOLIYAVIY HISOBOTLAR TAYYORLASHNING AHAMIYATLI JIHLATLARI

Xolikov Ravshan Anvar o'g'li

ISFT instituti "Aniq fanlar" kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: Moliyaviy hisobotlar xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun kelajakdagi istiqbolini to'g'ri prognoz qila olishi uchun eng muhim axborot manbai hisoblanadi. Bundan tashqari xo'jalik yurituvchi subyektlarning yil yakunida sof foyda yoki zarar bilan chiqishining sabablari moliyaviy hisobotlarda aks etishi zarurati investorlar tomonidan talab etilib, ularga tushunarli bo'lishi kerak. Bu mavzuda IFRSga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tayyorlashning funksional, informatsion va transformatsion jihatlari o'rganib chiqiladi.

Аннотация: Один из самых важных источников информации для предприятий, проводящих финансовую деятельность, считается составление финансовых отчетов для корректного прогнозирования своего будущего. Помимо этого, причины выхода предприятий на конец года с прибылью или убытком требуют отражения в финансовых отчетах, чтобы инвесторы могли их понимать. В этой связи изучаются функциональные, информационные и трансформационные аспекты подготовки финансовых отчетов в соответствии с МСФО.

Annotation: Financial reports are considered the most important source of information for business entities to accurately forecast their future. In addition to this, reasons for businesses ending the year with profit or loss need to be reflected in financial reports to meet the demand of investors for understanding. In this regard, the functional, informational, and transformational aspects of preparing financial reports in accordance with IFRS are explored.

Kalit so'zlar: IFRS (International Financial Reporting Standarts), pul oqimi, moliyaviy hisobotlar, kapitaldagi o'zgarishlar, moliyaviy buxgalteriya.

Kirish. Moliyaviy hisobotlar-bu o'tgan moliyaviy yilning moliyaviy ko'rsatkichlari va moliyaviy yil oxiridagi umumiy moliyaviy holatning haqiqiy va adolatli ko'rinishini ko'rsatadigan oyna. Ushbu turdagi hisobot tashkilotlarning shakllari xoh foyda keltiruvchi, xoh notijorat tashkilotlar bo'lishidan qat'iy nazar moliyaviy operatsiyalarga ega bo'lgan barcha tashkilotlar tomonidan tayyorlanadi. Bunda tayyorlanadigan xalqaro buxgalteriyaning hisobot shakllari turlicha bo'lishi mumkin. Ushbu bayonotlar kompaniyaning har qanday yillik hisobotining muhim qismidir.

IFRS - *International Financial Reporting Standarts* - xalqaro moliyaviy hisobot standartlarining ingliz tilidagi bosh harflarining qisqartmasi bo'lib har bir firma yoki tashkilot o'z moliyaviy hisobotlarini butun dunyo bo'ylab boshqa firmalar bilan mos

kelishini ta'minlash uchun rioya qilishi kerak bo'lgan qoidalar va ko'rsatmalar to'plamidir. Ushbu standartlar boshqa qoidalar qatori kompaniyaning buxgalteriya jurnallarida tranzaksiyalarni qanday qayd etish kerakligini belgilaydi. IFRS dan foydalanish buxgalteriya hisobotlarining shaffofligi va ishonchligini ta'minlashga yordam beradi. Bu o'z navbatida moliyaviy hisobot foydalanuvchilariga taqdim etiladigan moliyaviy operatsiyalarni tushunarli, ishonchli va to'laqonli ko'rib chiqish orqali qaror qabul qilish jarayonini osonlashtirish imkonini beradi.

IFRS Foundation unga yurisdiksiya bo'lib kirgan barcha kompaniyalardan moliyaviy hisobotlarni tayyorlash uchun bir xil ko'rsatmalar va standartlardan foydalanishni va unga rioya qilinishini talab qiladi. Bunday talab firmalar, segmentlar, tarmoqlar va davlatlar bo'yicha moliyaviy hisobotlarda bir xillik mavjudligini anglatadi. Bu o'z navbatida, ikki yoki undan ortiq kompaniyalar o'rtasidagi hisobotlarni baholashni osonroq bo'lishiga erishiladi. Shuningdek, bunday hisobotlar taqdim etishning kompaniyalarning foydasi shundaki, investorlar buxgalteriya hisobi shaffof va standart me'yorlariga rioya qiladigan kompaniyalarga ko'proq ishonadilar va sarmoya kiritadilar.

IFRS Foundationning maqsadlarini quyidagicha izohlash mumkin¹:

✚ Buxgalteriya hisobotlarini tayyorlash uchun kompaniyalar uchun universal tilni yaratish.

✚ Biznes faoliyati geografik joylashuvidan qat'iy nazar, manfaatdor tomonlarga moliyaviy hisobotlarni talqin qilishni osonlashtirish.

✚ Buxgalteriya hisobotlarini ishonchli va shaffof ekanligini ta'minlash.

✚ Moliyaviy ma'lumotlarni tegishli ravishda tasniflash va hisobot berishda kompaniyalarga yordam berish.

✚ Buxgalteriya va moliyaviy hisobotlarni xalqaro miqiyosda taqqoslash va tahlilini oson vazifaga aylantirish.

Adabiyotlar sharhi. "IFRS (International Financial Reporting Standarts)ga muvofiq moliyaviy hisobotlar tayyorlashning axborotiy asoslari" (David Alexander, Simon Archer, 2018): Bu kitob moliyaviy hisobotlar tayyorlash jarayonida IFRS (International Financial Reporting Standarts)ga muvofiq qanday adabiyotlardan foydalanish, qanday moliyaviy ma'lumotlarni to'plash va hisoblashni tushuntiradi.

"IFRS (International Financial Reporting Standarts) va moliyaviy hisobotlash" (Paul Pacter, 2016). Bu adabiyot IFRS (International Financial Reporting Standarts) ga mos ravishda moliyaviy hisobotlar tayyorlash va ularning ahamiyatli jihatlari haqida amaliy ma'lumotlar beradi. Ushbu kitob o'qituvchilar, talabalar va moliyaviy hisobotlar bilan ishlaydigan mutaxassislar uchun foydali bo'lishi mumkin.

"IFRS (International Financial Reporting Standarts) va Auditsiyaning Asosiy muddatlari" (Steven Collings, 2019). Bu adabiyot IFRS(International Financial Reporting Standarts) bilan bog'liq audit jarayonlarini o'rganishga yordam beradi va moliyaviy hisobotlar tayyorlash va hisobotlarni audit qilishning asosiy qoidalari va muammolari haqida tushuncha beradi.

"IFRSga muvofiq moliyaviy hisobotlar" (EY, 2021). Ernst & Young tomonidan ishlab chiqilgan bu adabiyot IFRS (International Financial Reporting Standarts) bilan bog'liq

¹ ifrs.org

moliyaviy hisobotlar tayyorlash jarayonini tushuntiradi va moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda diqqat qilinishi kerak bo'lgan asosiy nuqtalarga e'tibor qaratadi.

"Moliyaviy Hisobotlarni Tayyorlash va Audit" (IASB, 2020). Bu adabiyot International Accounting Standards Board (IASB) tomonidan ishlab chiqilgan. U bu standartlarga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tayyorlash va audit qilishning asosiy prinsiplarini va jarayonlarini tushuntiradi.

Bu adabiyotlar, moliyaviy hisobotlar tayyorlash jarayonini tushuntirish, IFRS (International Financial Reporting Standards)ga muvofiq ma'lumotlarni taqdim etish, moliyaviy ma'lumotlarni tahlil qilish va korxonalar uchun qaror qabul qilishda yordam beruvchi muhim ma'lumotlar taqdim etadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot metodologiyasi, MHXS (Moliyaviy Hisobotlarning Xalqaro Standart) ga mos ravishda moliyaviy hisobotlar tayyorlashning asosiy va kerakli tomonlari bo'yicha yetarlicha ma'lumotlar to'plash va ularga asoslangan vaqtinchalik o'tkaziladigan voqealarni aks ettiradi. Ushbu metodologiya, moliyaviy hisobotlar tayyorlashning amaliy jarayonini boshqarish uchun qo'llaniladi va jarayonni amaliyotga o'tkazishning to'g'ri yo'nalishlarini aniqlashda yordam beradi. Tadqiqot metodologiyasining asosiy bosqichi haqida quyidagilar ma'lumot beradi:

Maqsadni aniqlash: Tadqiqot jarayonini boshlashdan avval, moliyaviy hisobotlar tayyorlashning maqsadlari va ularning asosiy o'lchovlari aniqlanadi. Bu, esa tadqiqotchilar uchun ishningbirinchi va asosiy boshlanish nuqtasi bo'ladi, chunki maqsadlar hisobotning mazmunini o'rganishga keng ma'noda yordam beradi.

Yetarlicha ma'lumotlarni to'plash: Keyingi bosqichda, moliyaviy hisobotlar tayyorlashda kerakli va aniq bo'lgan ma'lumotlar to'plab olinadi. Ushbu ma'lumotlar, korxonaning moliyaviy hisob-kitobiga, barcha hodimlar bilan o'zaro suhbat, boshqalar tomonidan tayyorlangan ma'lumotlar, xalqaro moliyaviy ma'lumotlar va boshqa manbalar orqali topiladi.

Ma'lumotlarning to'liq tahlili: Topilgan ma'lumotlar to'liq holda tahlil qilinishi lozim. Bu tahlillar, moliyaviy hisobotlar tayyorlash uchun kerakli ma'lumotlar va ko'rsatkichlarni belgilashga to'liq yordam beradi.

Natijalarni tushuntirish: Tahlil davomida aniqlangan barcha natijalar, tadqiqotchilar tomonidan taqqoslanadi va tahlil qilingan ma'lumotlarni taqdim etishga to'laqonlicha yordam beradi. Mana shu jarayonda, moliyaviy hisobotlar tayyorlashning muhim axborotlarini aniqlash va ularni korxonaning kelajak istiqboli va moliyaviy holatiga qanday ta'sir ko'rsatishi mumkin ekanligi aniqlanadi.

Ushbu metodologiya, moliyaviy hisobotlar tayyorlashning barcha bosqichlarini to'g'ri tartibda o'tkazishga bosqichma bosqich yordam beradi. Tahlil va natijalar, korxonalar va barcha kompaniyalar uchun to'g'ri va qabul qilingan moliyaviy hisobotlar tuzilishiga keraklicha xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar. Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari, korxonalar va kompaniyalar uchun o'zlarining moliyaviy holatlarini va natijalarini, amaliy faoliyatlarini va istiqbollari haqida asosiy va to'liq ma'lumot manbalari sifatida ahamiyatga ega. Ularning aniq va to'liq tayyorlanishi, davlat organlarining va investorlar kabi tomonlar uchun juda muhimdir.

Birinchi jihatdan, IFRS (International Financial Reporting Standarts) standartlariga muvofiq hisobotlar tayyorlash, korxonalar uchun xalqaro bozorga kirish uchun eng asosiy yo'llardan biri hisoblanadi. Chunki ko'pgina moliyaviy ifodalar IFRSga muvofiq ravishda tayyorlanadi, shuningdek, ushbu standartda adolatli hisoblash va solishtirish uchun muvofiq metodologiyalar qo'llaniladi. Bu esa moliyaviy ma'lumotlarni qayta ishlash va ularni solishtirishda ishonchli tayyorlanishiga olib keladi.

Ikkinchi jihatdan, IFRS (International Financial Reporting Standarts) standartlari bo'yicha moliyaviy hisobotlar tayyorlash, moliyaviy ko'rsatkichlarni solishtirish va o'rganish jarayonlarini osonlashtiradi. Chunki, moliyaviy ma'lumotlar bir xil moliyaviy standartlarga asoslangan holda tayyorlansa, o'zaro solishtirish va taqqoslash osonroq bo'ladi. Shuningdek, xalqaro investorlar uchun moliyaviy ma'lumotlarni taqdim etish va ularga biznesning moliyaviy holatini tushunishda kata yordam beradi.

Uchinchi jihatdan, IFRS (International Financial Reporting Standarts)ga mos ravishda hisobotlar tayyorlash, korxonalar o'zlarining moliyaviy jarayonlarini boshqarish va raqobat tashkil etishda yordam beradi. Chunki bu standartlar xalqaro miqyosda qabul qilingan bo'lsa, korxonalar o'zaro qarshi kurashish uchun keng ma'noli va solishtirishga osonlik bilan qatnashishlari imkoniyatlarini yaratib beradi.

So'nggi natijalar, IFRS(International Financial Reporting Standarts)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tayyorlashning korxonalar va investorlar uchun juda muhim bo'lgan foydalanuvchilarning e'tirozlarini kamaytirishi va moliyaviy ma'lumotlarning sofligini oshirishi mumkin. Shuningdek, MHXS(Moliyaviy Hisobotlarning Xalqaro Standart)lar orqali tayyorlangan hisobotlar moliyaviy himoya organlarining solishtirish va hisoblash jarayonlarini ham soddalashtiradi.

Xalqaro buxgalteriya hisobotlarida bir qator sohalar uchun qoidalar va ko'rsatmalar o'rnatilgan. Hisobot standartlari moliyaviy ma'lumotlarga oid axborotni qanday mezonlarga ko'ra tan olish, ularni baholash, tasniflash, ifodalash haqidagi qoidalarni o'z ichiga oladi. 1973 yildan 2001 yilgacha IASB(Xalqaro standartlarni ishlab chiqdi va) ularni Xalqaro Buxgalteriya Standartlari (IAS) nomi bilan chiqardi va 2001 yildan boshlab IASB Xalqaro Moliyaviy Hisobot Standartlari (IFRS) nomi ostida yangi yaratilgan standartlarni chiqardi. Hozirda amalda 25 ta IAS va 16 ta IFRS standartlari amal qilmoqda. Ularning ba'zilari quyidagi jadvalda keltirib o'tilgan:

1-jadval

MHXSning talqinlari IAS (Xalqaro buxgalteriya standartlari)

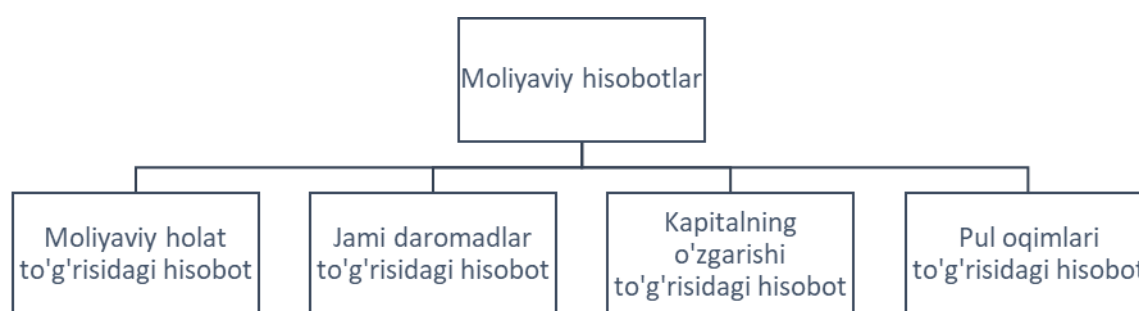
IAS 1	Moliyaviy hisobotlarni taqdim etish
IAS 2	Zaxiralar
IAS 7	Pul oqimlari to'g'risidagi hisobot
IAS 8	Buxgalteriya siyosati, buxgalteriya hisobidagi o'zgarishlar va xatolar
IAS 10	Hisobot davri tugaganidan keyingi voqealar
IAS 12	Daromad solig'i
IAS 16	Asosiy vositalar
IAS 17	Ijara
IAS 19	Ishchilarga ish haqi
IAS 20	Davlat subsidiyalarini hisobga olish, davlat yordamini oshkor qilish

IAS 21	Valyuta kurslaridagi o'zgarishlarning ta'siri
IAS 23	Kredit xarajatlari
IAS 24	Tegishli tomonlar to'g'risidagi ma'lumotlarni oshkor qilish
IAS 26	Pensiya rejalarini hisobga olish va hisobot berish
IAS 27	Alohida moliyaviy hisobot
IFRS 1	Bu standart, birinchi muddatda IFRS ni qo'llab-quvvatlash vaqtincha moliyaviy hisob-kitoblari uchun qo'llaniladi.
IFRS 2	Xodimlarni boshqarish uchun hisob-kitob: Bu standart, korxonalar xodimlarga tanlovli hisob-kitobni o'rganish, aniqlash va hisoblash jarayonlarini tartibga soladi.
IFRS 3	Korxonalar birikmalarini birlashtirish haqida moliyaviy hisobotlash: Bu standart, korxonalar birlashtirish, birikmalar va birlashtirishning moliyaviy hisobotini o'rganish, aniqlash va hisoblash jarayonlarini tartibga soladi.
IFRS 4	Sifatli Kafolat: Bu standart, kafolat va sigortalash tashkilotlari uchun moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 5	Ajoyiblik tashkil etgan aktivlarning yoki faolliklarning sotilishi: Bu standart, aktivlarning yoki faolliklarning sotilishi bilan bog'liq moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 6	Yer ostidagi ajratishlar: Bu standart, korxonalar er ostidagi ajratishlar haqida moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 7	Moliyaviy instrumentlar: Bu standart, moliyaviy instrumentlarga asoslangan moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 8	Batafsil segmentlar: Bu standart, korxonalar tomonidan o'rtacha sifatda hisob-kitob olib borilgan segmentlarning moliyaviy hisobotini o'rganish, aniqlash va hisoblash jarayonlarini tartibga soladi.
IFRS 9	Moliyaviy vositalarning tahrir qilinishi: Bu standart, moliyaviy vositalarning hisobotlash vaqti joriy va muddatgacha muddatli investitsiyalarda ishlatiladigan moliyaviy hisobotlash qoidalarini belgilaydi.
IFRS 10	Kutiladigan ko'rsatkichlar: Bu standart, birlashtirilgan entitaslarni va korxonalar o'rtasidagi mudofaa bilan bog'liq o'zgarishlarni hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 11	Vositalar bo'ylab birlikda faoliyat: Bu standart, faollikda birliklarni hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 12	Jamoa kompaniyalar va birikmalar: Bu standart, jamoa kompaniyalar va birikmalar haqida ma'lumotlarni hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 13	Taqsimlashlar va qonuniy qiymatlar: Bu standart, qonuniy qiymatni aniqlash, taqqoslash va hisoblashni ta'minlashni tartibga soladi.
IFRS 14	-
IFRS 15	Moliyaviy ma'lumotlarni topshirishda faoliyatni qiymatlantirish: Bu standart, korxonalar faoliyatlarini qiymatlantirish va daromadlarni

	hisoblashni tartibga soladi.
IFRS 16	Ijaraga olishlar: Bu standart, ijaraga olishlarni hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 17	Sug'urta faoliyati: Bu standart, sug'urta faoliyatini hisobotlashda yaratilgan to'g'ri moliyaviy hisobotlashni ta'minlashni tartibga soladi.
IFRS 18	Boshqa sohada faoliyat: Bu standart, boshqa sohada faoliyatni hisobotlashda moliyaviy hisobotlashni ta'minlashni tartibga soladi.
IFRS 19	Xodimlar uchun pensiya rejalari: Bu standart, xodimlar uchun pensiya rejalari bo'yicha moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 20	Davlat tashkilotlari: Bu standart, davlat tashkilotlariga moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 21	Ko'p valyutali moliyaviy hisobotlash: Bu standart, ko'p valyutali moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 22	Sug'urtachilik hisobotlashi: Bu standart, sug'urtachilik tashkilotlariga sug'urtachilik hisobotlashi ta'minlashni tartibga soladi.
IFRS 23	Tashriflar: Bu standart, tashriflar bo'yicha moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 24	O'zaro aloqalar: Bu standart, o'zaro aloqalar bo'yicha moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 25	Investitsiya fondlari: Bu standart, investitsiya fondlariga moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 26	Sug'urta shartnomalari: Bu standart, sug'urta shartnomalariga moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 27	Konsolidatsiya va birlashtirilgan hisob-kitob: Bu standart, konsolidatsiya va birlashtirilgan hisob-kitobni hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 28	Assotsiyalar va birliklar: Bu standart, assotsiyalarga va birliklarga moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 29	Inflatsiya boshqarilishi: Bu standart, inflatsiya boshqarilishini hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 30	Sug'urta faoliyati va boshqa xavfsizlik tenglamalarida moliyaviy hisobotlash: Bu standart, sug'urta faoliyatiga va boshqa xavfsizlik tenglamalariga moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 31	To'lovlar: Bu standart, to'lovlar va yengilmas to'lovlar bo'yicha moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 32	Moliyaviy Instrumentlar: Presentatsiya: Bu standart, moliyaviy instrumentlar bo'yicha moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 33	Daromad batafsili: Bu standart, daromad batafsilini moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
IFRS 34	Qisqa muddatli aktivlarning moliyaviy hisoboti: Bu standart, qisqa muddatli aktivlarning moliyaviy hisobotini tartibga soladi.

IFRS 35	Madaniy va ekologik kattaliklar: Bu standart, madaniy va ekologik kattaliklarni moliyaviy hisobotlashni tartibga soladi.
---------	---

Standartlarning to'liq matnlari va ularning rasmiy talqinlari kengash saytida e'lon qilib boriladi. Ushbu saytda standartlarning jahonning deyarli barcha tillaridagi tarjimalari bor, jumladan, ba'zi standartlarning o'zbek tilidagi tarjimasini ham topish mumkin. Moliyaviy buxgalteriya (Financial accounting)- ichki va tashqi buxgalteriya hisoboti foydalanuvchilari uchun moliyaviy hisobotlarni ishlab chiqarish bilan bog'liq hisobot tayyorlash jarayonidir. Bu aksiyadorlar tomonidan ishonib topshirilgan mablag'larni direktorning to'g'ri va tizimli boshqarganligi to'g'risidagi hisobotni taqdim etish shakli bo'lib xizmat qiladi.

1-rasm. Moliyaviy hisobot turlari²

Moliyaviy hisobotlarning asosiy va muhim turlariga quyidagilar kiradi:

- 1.Moliyaviy holat to'g'risidagi hisobot:** u **balans** deb ham ataladi. MHXS tarkibiy qismlarining o'zaro bog'liqligiga ta'sir qiladi.
- 2.Jami daromadlar to'g'risidagi hisobot:** Kompaniya daromadlari yoki zararlari to'g'risidagi hisobot bo'lib, yil yakunida kompaniyaning Foyda yoki Zarar bilan chiqishini ifoda etadi.
- 3.Kapitalning o'zgarishi to'g'risidagi hisobot:** Bu turdagi hisobot taqsimlanmagan foyda to'g'risidagi hisobot sifatida ham tanilgan. Bu ma'lum bir moliyaviy davrda foyda o'zgarishini aks ettiradi.
- 4.Pul oqimlari to'g'risidagi hisobot:** Ushbu hisobot kompaniyaning ma'lum bir davrdagi moliyaviy operatsiyalarini umumlashtiradi, pul oqimlari operatsion faoliyat, investitsiyalar va moliyalashtirish oqimlariga bo'linadi.

² Djurayeva I.B., Holiqov R.A. Moliyaviy hisobotlarda xalqaro standartlarga o'tishning ahamiyati, zarurati va istiqbolli yo'nalishlari III COH. 2023 www.soliqvahayot.uz

2-jadval

MHXSdagi ayrim hisobotlarning ta'rifi va talqini

Hisobot	Ta'rifi	Muhim shartlar
Balance sheet	Bu aktivlar, majburiyatlar va kapital qoldiqlarining jadvalli varag'i.	Joriy Aktivlar Uzoq Muddatli Aktivlar, Mulk, zavod va jihozlar, Uzoq muddatli majburiyatlar, Oddiy Aksiyalar, Imtiyozli aksiyalar, Taqsimlanmagan daromad va boshqalar
Foyda yoki Zarar to'grisidagi hisobot	Bu barcha daromadlar va barcha turdagi xarajatlarni ko'rsatadigan ma'lum bir davr daromadlarini hisoblash to'grisidagi hisobot.	Sotish, Operatsion Qiymati, Amortizatsiya va eskirish qiymati, Foiz Qiymati, Soliqlar, Dividendlar foydasi va sof daromad.
Kapitaldagi o'zgarishlar tog'risida hisobot	Naqd pul oqimi to'grisidagi hisobot-naqd pul ishlab chiqarish va undan foydalanish to'grisidagi hisobot bo'lib, turli faoliyat turlari bo'yicha tasniflanadi.	Operatsion Faoliyati, Investitsiya faoliyati va Moliyalashtirish Faoliyati.
Aksiyadorlarning kapitali to'grisidagi bayonet	Bu aksiyadorlarning kapital qo'yilmalari va kompaniyaning taqsimlanmagan daromadlarini ko'rsatadigan bayonet	Oddiy Aksiyalar, Taqsimlanmagan Daromad

Moliyaviy hisobning xalqaro standartlari IFRS Foundation tomonidan ishlab chiqiladi. Ayrim tushunmovchiliklar yuzaga keladigan bo'lsa IFRS Advisory Comittette tomonidan maslahatlar ham ishlab chiqilgan. Kengash a'zolari 3 yil muddatga saylanadi, uning vakolati uzaytirilishi mumkin. Kengashning yangi a'zolari avvalgi kengash tomonidan milliy va xalqaro auditorlik tashkilotlari bilan maslahatlashganidan keyin saylanadi. IFRS foundation 22 ta³ boshqaruv a'zolari tomonidan yuritiladi. Kengash a'zolarining aksariyati yirik korporatsiyalarning sobiq yoki hozirgi xodimlari, fond birjalari va milliy xo'jalik birlashmalari rahbarlaridir. Xalqaro standartlar yillik hisobot yoki boshqa hujjatda taqdim etilgan boshqa ma'lumotlarga emas, balki faqat moliyaviy hisobotlarga nisbatan qo'llaniladi.

Moliyaviy hisobot quyidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi kerak:

- kompaniya nomi (va oldingi hisobot davridan beri o'zgarganmi);
- moliyaviy hisobotlar alohida kompaniya yoki kompaniyalar guruhini qamrab oladimi yoki yo'qligini ko'rsatish;

³ wikipedia.org/wiki/Фонд_МЦФО

- hisobot sanasi yoki moliyaviy hisobot bilan qamrab olingan davr, qaysi biri moliyaviy hisobotning tegishli tarkibiy qismiga mosroq bo'lsa (masalan, moliyaviy holat to'g'risidagi hisobot uchun - 200x 31 dekabr holatiga, foyda yoki zarar to'g'risidagi hisobot uchun va boshqa umumiy daromad - 200x 31 dekabrda tugagan yil uchun);
- hisobotda yuritilayotgan valyuta;
- moliyaviy hisobotlarda summalarni ko'rsatishda foydalaniladigan o'lchov birliklari.

Xulosa va takliflar. IFRSga muvofiq ravishda moliyaviy hisobotlar tayyorlashning ahamiyatli jihatlari muhim ahamiyatga ega. Bu, korxonalar uchun moliyaviy hisobotlar tayyorlash va ularga amal oshirishning o'zini tekshirish, ko'rsatkichlarni taqdim etish va moliyaviy holatlar haqida xabar berishning ma'qul va oqibatli usulidir. Bu jihatlar moliyaviy hisobotlar va moliyaviy ma'lumotlarni o'rganishda vaqt, kuch va resurslarni tejashni talab qiladi. Shuningdek, IFRSga mos ravishda moliyaviy hisobotlar tayyorlashning muvaffaqiyati va hisobotlarining sodda, aniqligi va solishtirilishi korxonalar uchun kritik ahamiyatga ega.

✚ Xalqaro kompaniyalar va korxonalar IFRSga mos ravishda moliyaviy hisobotlar tayyorlash va ularga amal qilish jarayonlarini mustahkam qilish uchun mutaxassis kadrlarni o'qitish va rivojlantirishga ixtisoslashishi kerak.

✚ Hukumat va soha tashkilotlari moliyaviy hisobotlar tayyorlash va ularga amal qilish jarayonlarini o'rganishda, tadqiqotlar va ko'p yillik monitoringlar olib borish orqali korxonalar va investorlarga yordam berishlari kerak.

✚ Korxonalar va kompaniyalar IFRSga muvofiq moliyaviy hisobotlar tayyorlash va ularga amal qilish jarayonlarini avtomatlashtirishda, axborot texnologiyalari va avtomatlashtirilgan vositalardan foydalanishlari kerak.

✚ Moliyaviy hisobotlar tayyorlash jarayonini mustaqil ravishda baholash uchun korxonalar, auditorlar va ilmiy tadqiqotchilar o'rtasida ko'p yillik monitoring va ko'p qatnashchili sharoitda olib borilishi kerak.

✚ Korxonalar va kompaniyalar IFRSga muvofiq moliyaviy hisobotlar tayyorlash va ularga amal qilish jarayonlarida oqibatli rivojlanishni ta'minlash uchun ta'lim va ko'nikmalarni investitsiyalashlari kerak.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. "IFRSga mos ravishda moliyaviy hisobotlar tayyorlash: amaliy qo'llanma" (David Cairns, 2019):
2. "IFRSga mos ravishda moliyaviy hisobotlar tayyorlash va ularga amal qilish" (Paul Pacter, 2016):
3. "IFRS va moliyaviy hisobotlash" (Ruth Picker, Ken Leo, 2016):
4. "IFRS va moliyaviy hisobotlar: Asoslar va amaliyot" (Kurt S. Schulzke, 2017):
5. "Moliyaviy hisobotlar va IFRS" (Roger Hussey, Paul Gee, 2019):

Copyright: © 2024 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-4.0 International License (CC - BY 4.0)

